

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náleží každému poškozenému právo na účinné vyšetřování?

Dne 3. září 2019 vydal Ústavní soud pod sp. zn. III. ÚS 2012/18 zamítavý nálezn, který svým významem přesahuje konkrétní posuzovaný případ. Zabývá se totiž dosti podrobně právem (poškozeného) na účinné vyšetřování a objasňuje jeho podmínky a meze. Pro seznámení s případem nabízím jeho stručné shrnutí. Nicméně zájemce o problematiku účinného vyšetřování si dovoluji odkázat na text samotného nálezu.

Stěžovatelka byla v lednu roku 2017 (ve věku sedmi let) napadena na ulici volně pobíhajícím psem. Majitel psa a jeho manželka (v řízení před ÚS vedlejší účastníci) byli trestně stíháni pro podezření ze spáchání trestného činu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti. Bylo jim kladeno za vinu, že v době kdy k incidentu došlo, byli oba zaneprázdnění odklizením sněhu a v rozporu s obecnou prevenční povinností a obecně závaznou vyhláškou Zastupitelstva města Trutnova o pravidlech pro pohyb psů na veřejných prostranstvích nechali otevřenou bránu ze své zahrady, jímž pes unikl. Stěžovatelka utrpěla zranění v obličejové a temenní části hlavy, která si vyžádala třítydenní léčení. Okresní soud v Trutnově ústavní stížností napadeným usnesením postoupil skutek, původně kvalifikovaný jako trestný čin, k posouzení Městskému úřadu v Trutnově jako přestupek. Okresní soud vycházel nejprve z podané obžaloby, že zranění stěžovatelky je možno posuzovat jako zohyzdění, což je jedna z forem přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti. Po provedení dokazování dospěl k závěru, že způsobená zranění nedosahují pro zohyzdění dostatečné intenzity. Rovněž zvažoval změnu právní kvalifikace na přečin lehkého ublížení na zdraví z nedbalosti, nicméně uzavřel, že vedlejší účastníci se nedopustili porušení důležité povinnosti vyplývající z jejich povolání, zaměstnání, postavení, funkce nebo uloženou jim zákonem. Stížnost státního zástupce, podanou proti tomuto usnesení, zamítl Krajský soud v Hradci Králové jako nedůvodnou. Stěžovatelka se poté obrátila se svou ústavní stížností na Ústavní soud.

Jak vyplývá z ústavní stížnosti, stěžovatelka porušení svých základních lidských práv spatřuje v tom, že věc byla nesprávně postoupena správním orgánům jako podezření z přestupku. Podle stěžovatelky mělo jít o trestný čin a majitelé psa měli být odsouzeni. Podstatou ústavní stížnosti je tedy problematika tzv. práva na účinné vyšetřování.

Ústavní soud ve shodě s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) ustáleně ve své rozhodovací činnosti vychází z toho, že právo na účinné vyšetřování nenáleží každému poškozenému a v zásadě mu odpovídá toliko povinnost orgánů činných v trestním řízení vynaložit kvalifikované úsilí na objasnění podezření ze spáchání trestného činu, nikoliv povinnost konkrétní osobu stíhat či odsoudit a potrestat dle představ poškozeného.

Ústavní soud pro své rozhodnutí o ústavní stížnosti musel odpovědět na dvě otázky: zda stěžovatelce v této věci vůbec právo na účinné vyšetřování náleželo a pokud ano, zda v její věci orgány činné v trestním řízení účinné vyšetřování provedly.

Ohledně průběhu předmětného skutku není mezi stěžovatelkou a ostatními účastníky řízení sporu. Je tedy nesporné zejména to, že pes nepozorovaně vyběhl ze zahrady vedlejších účastníků, kteří byli zaneprázdnění odklizením sněhu, otevřenou brankou, že stěžovatelka je nezletilou, která se v té době

nacházela na ulici mimo přímý dozor svých rodičů, že se ke psu přiblížila a byla jím kousnuta do hlavy, utrpěla zranění v obličejové části, pro něž musela být krátkodobě hospitalizována, že však nebyla ohrožena na životě a že léčba proběhla zdárně. Napadená rozhodnutí obecných soudů neznamenají definitivní konec projednávání skutku před orgány veřejné moci, neboť jimi sice bylo formálně ukončeno trestní řízení, ale věc byla postoupena příslušnému správnímu orgánu k projednání podezření ze spáchání přestupku.

Ústavní soud při svém rozhodování vycházel ze závěrů rozsudku velkého senátu ESLP ve věci Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku, podle něhož oběti újmy na zdraví způsobené nedbalostně jiným jednotlivcem nevykonávajícím přitom veřejnou moc za okolností, které lze označit za ojedinělou nahodilou nešťastnou náhodu, nevzniká právo na účinné vyšetřování ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Podle tohoto rozhodnutí je nutné se v případech nedbalostních zásahů do fyzické integrity z hlediska kritéria bezprostřednosti a reálnosti rizika smrtícího následku přísně držet skutkového stavu (respektive skutkového děje) každého konkrétního případu tak, jak se udál, nikoliv tak, jak se v mnoha různých variantách udát mohl, resp. jaké následky mohl teoreticky mít. V posuzované věci stěžovatelka nebyla po skončení předmětného skutku v bezprostředním ohrožení života a ani při jejím prvotním ošetření lékaři tuto variantu vývoje nepřipouštěli.

Ústavní soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že poškozené právo na účinné vyšetřování nenáleží. Nemá-li stěžovatelka právo na účinné vyšetřování, zůstává objasnění skutku zakládajícího podezření, že byl spáchán trestný čin, v jehož rámci došlo k zásahu do její fyzické integrity, a případné potrestání jeho pachatele či jiná veřejnoprávní reakce vůči němu, v mezích vztahu výlučně mezi státem (v procesní rovině reprezentovaným orgány činnými v trestním řízení) a pachatelem (v procesní rovině osobou, proti níž se řízení vede). Odpověď na druhou výše položenou otázku je v této situaci tedy bezpředmětná.

Ve svém rozhodnutí Ústavní soud připomněl, že projednání věci v přestupkovém řízení nevylučuje možnost požadovat náhradu škody v občanskoprávním řízení.

Úplné znění citovaného nálezu je k dispozici [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námítky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se](#)

nařizuje výkon trestu odnětí svobody

- Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice
- Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?
- Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení